

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА – ОСВІТА СУЧАСНОСТІ

Грига Н. В.

Студентка ННІПППФВК

Науковий керівник – доц. Волошина О. В.

Наука розвивається швидкими темпами. Ледь не щодня ми дізнаємось про створення нових пристроїв, про радикально інші підходи до вирішення тих чи інших проблем. Людям стають доступні нові, сучасні технології.

Сьогодні, в еру інформатизації суспільства, все більшого значення набуває проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів [13, с. 41]. На сьогоднішній день одним із найперспективніших напрямів розвитку ІКТ в навчально-виховному процесі є дистанційне навчання.

За останні роки в усьому світі в освітній галузі відбулися істотні структурні зміни, зумовлені розвитком Інтернет та його зростаючим впливом на всі сфери діяльності суспільства. Основна роль в удосконаленні системи освіти, без сумніву, належить новим інформаційним технологіям. Це означає, що людина і суспільство постійно мають справу з новими знаннями та технологіями. Особливі надії викладачі і вчені покладають на дистанційне навчання, із впровадженням якого в різних освітніх закладах й установах постійно уточнюється і вдосконалюється навчання.

На сьогодні не має одностайного рішення серед науковців, щодо визначення поняття «дистанційного навчання». Можна зустріти ще таке визначення як «дистанційна освіта». Також деякі зарубіжні науковці відводять особливу роль телекомунікаціям в організації дистанційного навчання і визначають його як «теленавчання» [21]. У багатьох дослідженнях зарубіжних і українських авторів підкреслюється зростаюча роль технологій і засобів дистанційного навчання як основного напрямку розвитку нової інформаційної технології [14; 15]. Впровадження у педагогічну практику ідей дистанційного навчання досліджують: О. Андреев, В. Биков [12], Ю. Богачков [24], М. Бухаркіна, Г. Козлакова [20], В. Кухаренко [23], М. Моїсєєва, А. Петров [28; 29], Є. Полат, О. Рибалко, Н. Сиротенко, В. Солдаткін [10], П. Федорук [32; 33].

Психолого-педагогічні аспекти дистанційного навчання досліджують Р. Гуревич [15], Є. Долинський [17], О. Кареліна [18], З. Курлянд, Ю. Овод [25], В. Олійник [26; 27], А. Семенова [22], П. Стефаненко [31], Р. Хмелюк, Р. Шаран [34] тощо. Також слід відзначити дослідження провідних іноземних учених у галузі організації дистанційного навчання: Ч. Ведемеєр [9], С. Гурі-Розенбліт [3], Дж. Даніель, У. Діл [1; 2], Д. Кіген [4], В. Кліффорд [16], У. Макінтош, М. Мур [5; 6], Ф. Рід, У. Пері [7], О. Петерс [8], А. Сагателян [30], Н. Фредеріксон.

Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування.

Дистанційне навчання – це спосіб отримання освіти із використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій, що надає студентам змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи та виїзду за кордон. Серед інших назв дистанційного навчання використовуються і такі, як «відкрита освіта», «електронна освіта», «віртуальне навчання» тощо. Такий спосіб отримання

знань передбачає комфортну та зручну для кожного студента обстановку та можливість навчатися без відриву від роботи. На відміну від заочного навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу з засвоєння знань, а і постійний контакт як із викладачами, так і з іншими студентами, в той час як заочна форма освіти передбачає спілкування з викладачем лише декілька разів на рік [35].

Стрімкий розвиток сприяє модернізації сучасної системи освіти. Сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності.

Дистанційне навчання – це така форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота студентів та широке застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти.

Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг. Зокрема, здобувач вищої освіти може навчатися у зручний для нього час, звичному оточенню та у відносно автономному темпі. Варто врахувати також і нижчу вартість такого навчання, оскільки відпадає потреба в оренді приміщень, оплаті значної кількості персоналу та економію часу [11, с. 81].

Впровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Як показує практика, якщо студент не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною. Окрім того, дистанційне навчання виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості: активність, самостійність, самовдосконалення, творчість.

Проте система дистанційного навчання має і недоліки. По-перше, для успішної корекції навчання та адекватного оцінювання важливо мати безпосередній контакт із здобувачем. Крім того, неможливо точно перевірити, чи саме та людина працює, виконує завдання чи це робить хтось інший. Тому остаточний контроль якості знань все ж таки проводиться на очній сесії. Крім того, не у всіх населених пунктах є можливість доступу до мережі Інтернет зв'язку. І найголовніше, при дистанційному навчанні втрачається безпосередній контакт між викладачем та студентом [19, с. 39]. При тривалому дистанційному навчанні студент перестає правильно формулювати свої думки, висловлюватись та проводити дискусійне обговорення. Разом з тим, така форма навчання потребує свідомого і мотивованого підходу до отримання освіти. Можливість навчатися у зручний час може перетворитися на несистематичне навчання. Саме тому дистанційна форма потребує особливої самоорганізованості та вміння розраховувати свій час.

Дистанційне навчання надає доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчого самовираження, знаходження та закріплення різних професійних на-

вичок, а викладачам в свою чергу дозволяє реалізовувати абсолютно нові форми і методи навчання із застосування концептуального і математичного моделювання явищ і процесів.

Розвиток дистанційного навчання буде продовжуватися і вдосконалюватися із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання. На сьогоднішній день дистанційна освіта розвивається, вдосконалюється та охоплює різні групи населення, адже для сучасної економіки – «економіки знань» притаманна парадигма – навчатися протягом всього життя.

Література

1. Daniel J. S. *Mega-universities and Knowledge Media: Technology Strategies for Higher Education*, Kogan Page, London. 1996. 213 p. http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/Daniel_John_Pubs.pdf.
2. Daniel J. S., Mackintosh W., & Diehl W. C. (2007). The mega-university response to the moral challenge of our age. In M. G. Moore (Ed.), *Handbook of distance education*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. – 2nd ed., pp. 609-620.
3. Guri-Rosenblit S. 'Distance education' and 'e-learning': Not the same thing. *Higher Education*. 2005. № 49(4). P. 467–493. <https://www.mendeley.com/catalog/distance-education-elearning-not-same-thing>.
4. Keegan D. Theoretical Principles of Distance Education (Routledge Studies in Distance Education). *British Journal of Educational Studies* Volume: 42, 1993. 411 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mendeley.com/research/theoretical-principles-distance-education-5/>.
5. Moore M. G. On defining distance education. Volume 1, Issue 1, 1980 http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0158791800010102#.VUj_N5DWjIU.
6. Moore M. G. Toward a Theory of Independent Learning and Teaching. *Journal of Higher Education*. 1973. № 12. P. 661–679.
7. Perry L. W. *The Open University: A Personal Account by the First Vice-Chancellor*. Open University Press, 1976. 280 p.
8. Peters O. Distance Education in Transition. Developments and Issues. (5. revised, extended and updated edition) – 2010 – 286 pp. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – asfvolume5_5_ebook.pdf
9. Wedemeyer C. *Learning at the back door: Reflections on non-traditional learning in the lifespan*. Madison, WI: University of Wisconsin Press. (1981). Diehl_William_C_dissertation_FINAL.pdf.
10. Андреев А. А. Дистанционное образование : сущность, технология, организация. Москва : Издательство МЭСИ, 1999. 196 с.
11. Биков В.Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України. *Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології* : кол. монографія. Київ: Атіка, 2015. С. 77–140.
12. Биков В. Ю. Дистанційний навчальний процес: Навч. посібн. Київ : Міленіум, 2005. 292 с.
13. Вакалюк Т. А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в загальноосвітніх школах для підвищення якості освіти. *Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості освіти/ Зб. наук. гр. [ред. кол.: В.Є. Берека (гол) та ін.]*. Хмельницький : Видавництво ХОІППО, 2015. С. 40-45.
14. Гуревич Р. С., Домінський О.В. Комп'ютерні технології навчання як засіб дистанційної вищої освіти. *Шляхи реформування заочної (дистанційної) вищої освіти*. Всеукр. наук.-метод. конф., 11–13 жовт. 2000 р. / Київ: Укр. акад. друкарства. 2000. С. 53–55.
15. Гуревич Р. С. Сучасні інформаційні засоби навчання Навчальний посібник. – Київ: «Освіта України», 2007. 536 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ito.vspu.net/el_ppz/files/Konoshevskiy/sitn.pdf

16. Дистанционное и виртуальное обучение. Ежемесячный журнал. 2006. №12.
17. Фредериксон Н., Рид Ф., Клиффорд В. Оценка эффективности методов дистанционного обучения на базе Интернета в сравнении с лекционными методами преподавания: количественный и качественный анализы. ГУП МО «Коломенская типография», С. 63–65.
18. Долинський Є. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів з використанням технологій дистанційного навчання: дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2012. 280 с.
19. Кареліна О. В. Формування умінь з інформаційних технологій у процесі дистанційного навчання студентів вищих економічних навчальних закладів: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2005. 215 с.
20. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації. *Шлях освіти*. 2012. № 4 (46). С. 38–41.
21. Козлакова Г. О. Теоретичні і методичні основи ступеневої підготовки майбутніх фахівців з комп'ютеризованих систем у технічних університетах: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2004. 490 с.
22. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.)
23. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 399 с.
24. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання: навч.- метод. посібник. Київ : Редакція «Комп'ютер», 2007. 127 с.
25. Кухаренко В. М. Технологія створення дистанційного курсу : навч. посібник. Київ: Міленіум, 2008. 324 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://dl.kharkiv.edu/file.php/1/Kuxarenko_PDF.pdf.
26. Овод Ю. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності засобами дистанційного навчання: дисертація канд. пед. наук: 13.00.04: Хмельницьк. нац. ун-т. Хмельницький, 2012. 200 с.
27. Олійник В. В. Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті: організаційно-педагогічний аспект: навч. посіб. Київ: ЦІППО, 2001. 148 с.
28. Олійник В. В. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання. Київ : Логос, 2006. 408 с.
29. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2009. 272 с.
30. Полат Е. С. Педагогические технологии дистанционного обучения : учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений . Москва: Издательский центр «центр Академия», 2006. 400 с.
31. Сагателян А. К. Дистанционное образование и перспективы его развития в Армении: автореф. дис... канд. пед. наук: 13. 00. 01 «Теория и история педагогіки». Армянский государственный педагогический университет им. Х. Абовяна. Ереван. 2007. 13 с.
32. Стефаненко П. В. Теоретичні і методичні засади дистанційного навчання у вищій школі: дис... доктора пед. наук: 13.00.04. Київ, 2002. 492 с.
33. Федорук П. І. Адаптивна система дистанційного навчання та контролю знань на базі інтелектуальних Інтернет-технологій: автореф. дис... д-ра техн. наук: 05.13.06. Київ, 2009. 37 с
34. Федорук П. І. Система дистанційного навчання та контролю знань на базі Internet-технологій (на прикладі медичних вузів): дис... канд. техн. наук: 01.05.03. Київ, 2001. 219 с.
35. Шаран Р. В. Професійна підготовка магістрів інформаційних технологій в системі дистанційної освіти США: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. 249 с.
36. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jakvona-prazjuje>.